

Sisällys

Lukijalle	VII
Till Läsaren	IX
Sisällys	XI
1 Selvityksen tausta ja tarkoitus	1
2 Edustuksellinen ja suora demokratia	4
2.1. Demokratia pohjoismaisissa perustuslaeissa	4
2.2. Edustuksellinen demokratia	6
2.3. Suora demokratia	10
2.3.1. Suoran demokratian keinot	10
2.3.2. Vaaliosallistuminen	12
2.3.3. Kansanäänestys ja kansanaloite	17
3. Pohjoismaiset demokratiaselvitykset	29
3.1. Mitä selvityksiä tarkastellaan?	29
3.2. Ruotsin demokratiaselvitykset	31
3.2.1. Folkstyrelsekommittén (1984-1987)	31
3.2.2. Maktutredningen (1985-1990)	32
3.2.3. Demokratiutvecklingskommittén (1995-1996)	35
3.2.4. Demokratiutredningen (1997-2000)	38
3.2.4.1. Komitean asettaminen, tehtävät ja toiminta	38
3.2.4.2. Ehdotusten peruslähtökohdat	40
3.2.4.3. Ehdotukset	42
3.2.5. Tid för demokrati (2000-2002)	49
3.2.5.1. Ohjelman sisältö	49
3.2.5.2. Ohjelman arviointi	54
3.2.5.3. Demokrati för det nya seklet – hallituksen esitys	63
3.2.6. Demokratipolitik – hallituksen kirjelmä (2004)	67
3.3. Norjan demokratiaselvitykset	73
3.3.1. Maktutredningen (1972-1982)	73
3.3.2. Makt- og demokratiutredningen (1998-2003)	79
3.3.2.1. Komitean perustaminen ja tehtävät	79
3.3.2.2. Komitean kehysuunnitelma	80
3.3.2.3. Komitean toiminta ja tulokset	84
3.4. Tanskan demokratiaselvitykset	89
3.4.1. Udvalget vedrørende analyse af demokrati og magt i Danmark (1994-1997)	89
3.4.2. Magtutredningen. En analyse af demokrati og magt i Danmark (1997-2004)	91
3.5. Yhteenveto demokratiaselvityksistä	98
3.5.1. Demokratiaa selvittäneiden komiteoiden tehtävät ja työtavat	98
3.5.2. Selvitystyön taustaperiaatteet	103
3.5.3. Selvityksissä tehdyt demokratian kehittämis ehdotukset	104
4. Demokratia -asioiden hallinto	110
4.1. Pohjoismaiset hallintorakenteet	110
4.2. Demokratia -asioiden hallinnon lähtökohdat	115
4.3. Vastuunjako demokratia -asioiden hoidossa	118
4.3.1. Ruotsi	119
4.3.2. Tanska	121

4.3.3. Norja	124
4.4. Yhteenveto	129
5. Yhteenvetoa ja arviointia	131
5.1. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa tehdyt konkreettiset toimet demokratian kehittämiseksi	131
5.2. Johtopäätökset Suomen kannalta	136
5.2.1. Kansalaisosallistumisen kehittäminen Suomessa	136
5.2.2. Ruotsin, Norjan ja Tanskan demokratiakehityksen anti Suomelle	138
1. Demokratiaan panostaminen on tärkeää	138
2. On luotava pitkän aikavälin demokratiapolitiikkaa	138
3. Demokratian tilasta ja kehittämistarpeista on tuotettava jatkuvasti tietoa	139
4. Demokratian kehittäminen vaatii myös konkreettisia toimia	139
5. On hyväksyttävä se, että demokratian kehittäminen on aikaa vievä prosessi	140
6. Kansalaisten osuutta on parannettava	140
7. Kansalaisten demokraattista ja poliittista yhdenvertaisuutta on parannettava	141
8. Kansalaisten demokraattista tietoisuutta ja vuorovaikutusta yhteiskunnallisten päätöksen- tekijöiden kanssa on lisättävä	141
9. Demokratiakasvatus on avain entistä parempaan osallistumiskulttuuriin	142
10. Osallistumisen on oltava vaikuttavaa	143
11. Demokratia-asoiden hallinnon on oltava tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti järjestetty	144
12. Kansanvallan kehittämisen on perustuttava ensi sijassa edustuksellisen demokratian edistämiseen	145
13. Poliittiset puolueet on tehtävä entistä kiinnostavimmiksi ja demokratiaa edistävimmiksi	145
14. Vaalijärjestelmän mahdollisimman hyvä toimivuus on varmistettava	146
15. Tietoisuutta äänioikeuden sisällöstä ja äänestämisen vaikutuksista on lisättävä	146
16. On kehitettävä uusia äänestysmenettelyjä	147
17. Vaaliosallistumisen ohella on kehitettävä myös muuta suoraa osallistumista	147
18. Kansanäänestysinstituutiota on kehitettävä	148
19. Kansalaisten kuulemista on edistettävä	149
20. On luotava ennakkoluulottomasti uusia osallistumisinstituutioita	150
Sammanfattning och överbäganden	151
Lähteet	171